

N:o 56.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Maj 1885, kl. 2 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af dels återremiss från Andra Kammaren af vissa delar af det i Utskottets utlåtande N:o 23 framlagda förslag till värnpligtslag, dels ock Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande samma förslag.

I utlåtande N:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag, hemställde Lag-Utskottet, att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke kunde bifallas i oförändradt skick, ville, för den händelse Riksdagen godkände Kongl. Maj:ts propositioner angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter och om lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, jemväl för sin del antaga en värnpligtslag af den lydelse, Utskottets utlåtande utvisar.

Enligt till Utskottet ankommet protokollsutdrag har, vid föredragning af detta utlåtande,

Första Kammaren

beslutit, att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke kunnat bifallas i oförändradt skick, skulle, för den händelse Kamrarna, i anledning af Kongl. Maj:ts derom framställda förslag, sammanstämmade beslöte nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, jemväl för sin del antaga den af Lag-Utskottet föreslagna värnpligtslag.

Bih. till Riksd. Prot. 1885. 7 Saml. 36 Häft.

Andra Kammaren

har, likaledes enligt till Utskottet ankommet protokollsutdrag, vid föredragning af utlåtandet,

beträffande den hemställan, hvarmed Utskottet inledt sitt i utlåtandet framlagda lagförslag, *beslutit*,

»att Kammarens blifvande beslut rörande det i Lag-Utskottets förevarande utlåtande framlagda förslag till värnpliktslag fattas under förutsättning, att Riksdagen jemväl besluter nedsättning med trettio procent i de på viss jord hvilande grundskatter och motsvarande lindringar i rustnings- och roteringsbesvären;»

hvarjemte Kammaren i öfrigt *godkänt* lagförslagets rubrik äfvensom den särskilda rubriken under Art. I, §§ 2, 7—10, rubriken under Art. II, §§ 11, 13—15, rubriken under Art. III, § 16, rubriken under Art. IV, §§ 20, 23—25, 29—32, 35, rubriken under Art. VIII, §§ 42, 43, 45, rubriken under Art. IX, §§ 47—50, 53—55;

men *återförvisat*

§§ 3—6, 12, 17, 18, 19, 21, 22, rubriken under Art. V, § 26, § 27, mom. 3, § 28, §§ 33 och 34, rubriken under Art. VI, rubriken under Art. VII, §§ 36—40, §§ 41, 44, 46, 51 och 52;

samt *beslutit annan lydelse*, än Utskottet föreslagit, af

§ 1 och § 27, mom. 1 och 2.

Åt sistnämnda delar af sjelfva lagförslaget, angående hvilka Kamrarne alltså i sak fattat skiljaktiga beslut, hafva af Kamrarne gifvits följande olika lydelse:

§ 1.

af Första Kammaren:

Värnpligt och värnpligtsålder. Hvarje svensk man är pliktig att deltaga i fäderneslandets försvar från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguetta år, till och med det, under hvilket han fyller *fyratio* år.

af Andra Kammaren:

Hvarje svensk man är pliktig att deltaga i fäderneslandets försvar från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguetta år, till och med det, under hvilket han fyller *tjugufem* år.

§ 27.

Värnpligtigs utbildnings-tid. 1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbild-

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbild-

ning tjenstgöra under fredstid i *fyratio-åtta* dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under det första året, men vid fotfolket och trängen under två år med *trettio* dagar under det första året och *femton* dagar under det derpå följande.

2. Från deltagande i *de femton första dagarnes* vapenöfningar befrias värnpliktig vid hären, om han, vid anstald pröfning, visar sig dels hafva förvärfvat den skjutskicklighet, som af rekryt fordras för att blifva godkänd i skjutning, dels ock ega den färdighet i vapenföring, marsch och manöver, som af värnpliktig under motsvarande öfningstid i allmänhet vinnes.

De skiljaktiga besluten gälla sålunda:

ej mindre *värnpligtstiden* och *indelningen af årsklasserna*, i det att Första Kammaren, i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t föreslagit samt Utskottet tillstyrkt, bestämt, att den tid, under hvilken hvarje svensk man skulle vara pliktig att deltaga i fäderneslandets försvar, borde räknas från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguetta år, till och med det, under hvilket han fyller fyratio år, och att denna pligt skulle fullgöras dels i beväringens två uppbåd med tjenstetid sex år i första uppbådet och derefter sex år i det andra samt dels under den öfriga värnpligtstiden, der så erfordrades, i landstormen; hvaremot Andra Kammaren, med bibehållande af den nu varande tjenstetiden i beväringen, förklarar, att hvarje svensk man skulle vara pliktig att deltaga i fäderneslandets försvar endast under tiden från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguetta år, till och med det, under hvilket han fyller tjugufem år;

än äfven *öfningstiden i fredstid*, hvilken af Första Kammaren, i enlighet med Kongl. Maj:ts af Utskottet i denna del tillstyrkta proposition, bestämts till *fyratioåtta* dagar, sålunda, att vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan öfningarne skulle ega rum under det första värnpligtsåret, men vid fotfolket och trängen fördelas på två år med *trettio* dagar på det första året och *femton* dagar på det näst följande; hvaremot Andra Kammaren, med bibehållande äfven här af det nu varande förhållandet, bestämt, att öfningarne skulle omfatta *trettio* dagar, men fullgöras vid rytteriet,

ning tjenstgöra under fredstid i *trettio* dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under det första året, men vid fotfolket och trängen under två år med *femton* dagar under det första året och *femton* dagar under det derpå följande.

2. Från deltagande i *första årets* vapenöfningar befrias värnpliktig vid hären, om han, vid anstald pröfning, visar sig dels hafva förvärfvat den skjutskicklighet, som af rekryt fordras för att blifva godkänd i skjutning, dels ock ega den färdighet i vapenföring, marsch och manöver, som af värnpliktig under motsvarande öfnings-tid i allmänhet vinnes.

artilleriet, ingenjörtrupperna och flottan under det första året, samt vid fotfolket och trängen under två år med femton dagar under det första året och femton dagar under det derpå följande.

Vid den sammanjemkning af dessa skiljaktiga beslut, som det ålegat Lag-Utskottet att söka åvägabringa, har Utskottet utgått från den uppfattning, att då, i anseende till de, om ock något olika förutsättningar, Kamrarne bestämt såsom vilkor för sina beslut i fråga om värnpligtslagen — hvilka förutsättningar, till följd af Kamrarnes beslut i fråga om afskrifning med trettio procent af grundskatterna samt motsvarande lindring i rustnings- och roteringsbördan, numera inträffat — betydande skattelindringar skulle utgöra vilkor för antagande af den nya värnpligtslagen, denna lags innehåll måste vara sådant, att genom densamma i någon verkligt afsevärd mån landets försvarskraft blifver stärkt. Med detta hufvudsakliga mål i sigte har Utskottet gått flertalets i Andra Kammaren genom Kammarens beslut uttryckta åsigter så långt till mötes, som Utskottet trott förenligt med nämnda mål, hvilket bör vara hvarje fosterlandsväns. Utskottet hoppas ock, att en högsint uppfattning af det blifvande beslutets stora vikt för fosterlandet skall komma den enes uppfattning af hvad han anser för litet, lika som den andres af hvad han finner för mycket att smälta samman till en drägtigt beslut om fyllande af fosterlandets kraf. Vid en sammanjemkning såsom den förevarande kan man icke till måttstock för densamma taga aritmetiska medeltal: man måste se frågorna i stort, i deras stora sammanhang och deras stora ändamål.

Utskottet föreslår alltså, att hvarje svensk man skall vara värnpliktig från och med det år, under hvilket han fyller tjuguetta år, till och med det, under hvilket han fyller trettiotvå år; att tjänstetiden i beväringen skall utgöra sex år, samt att den värnpligtige under derpå följande sex år skall vara skyldig att, då så erfordras, i landstormen tjena fäderneslandet. Utskottet har sålunda, i öfverensstämmelse med Andra Kammarens genom dess beslut uttalade önskan, ur förslaget uteslutit hela det beväringens andra uppbåd, som i den Kongl. propositionen förekom, samt härigenom och genom en minskning med två år i den tid, värnpliktig skulle vid behof deltaga i landstorm, förkortat värnpligtstiden med ej mindre än åtta år. Den landstorm, Utskottet nu föreslår, skulle icke hafva några andra skyldigheter än dem, som borde ålegat landstormen enligt den Kongl. propositionen. Dock skulle landstormen blifva rullförd, på sätt i den Kongl. propositionen är föreskrifvet om beväringens andra uppbåd, men utan att landstormsmännen sjelfve härigenom skulle i någon mån betungas, vare sig genom skyldighet att anmäla flyttning eller genom skyldighet att inställa sig vid mönstring. Genom denna anordning skall landstormen, derest Konung och Riksdag vid krigstillfälle

så skulle besluta, lättare kunna användas i vidsträcktare mån, än enligt lagförslaget är händelsen.

Hvad Utskottet i nu anförda afseenden föreslår, har påkallat någon omredaktion på andra ställen i lagförslaget, för hvilken Utskottet icke finner nödigt att afgifva någon särskild motivering.

Enligt § 2 af Kongl. kungörelsen angående den allmänna beväringen den 13 November 1860 skall för närvarande allt det till rikets handelsflotta hörande sjöfolk, som är å sjömanshusen eller i magistraternas rullor inskrifvet, så ock sjökaptener och styrmän, hvilka aflagt de för befälhafvare eller styrmän å svenskt handelsfartyg i författningarne föreskrifna kunskapsprof, äfvensom maskinister å ångfartyg, tillhörande enskilde personer eller bolag, emot det att de äro befriade från all vapenöfning eller tjenstgöringsskyldighet med beväringssmannskapet i fredstid samt i öfrigt åtnjuta de i kungörelsens §§ 25 och 34 bestämda förmåner, vara pligtige att under krig tjenstgöra å Kongl. Maj:ts flotta från och med året näst efter fyllda tjugu år, till och med det år, då trettiofem års ålder uppnås; dock att den härifrån skall vara befriad, som före inträdet i sjömansyrket fullgjort sin beväringsspligt. Enligt det af Första Kammarne godkända, men af Andra Kammarne återremitterade mom. 3 i § 27 af Utskottets förslag till värnpligtslag skulle, i öfverensstämmelse med hvad äfven af Kongl. Maj:t föreslagits, från all öfning i fredstid befrias, utom lotsar och lotslärlingar, värnpligtige, som styrkte, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguett år, varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart, med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela hans värnpligtstid. Om nu, med den förändring i värnpligtstiden, Utskottet föreslår, detta stadgande bibehölles oförändradt, skulle följden blifva, att, under det öfrige svenske medborgare underkastade sig en utsträckt värnpligt, nu ifrågavarande kategori deremot erhöle befrielse från den utsträckta vapenöfningen på lindrigare vilkor än förut från den kortare vapenöfningen. Utskottet har till följd häraf och på det att i alla händelser i flottans reserv må vara att påräkna tillräckligt antal sjövandt manskap funnit, att tiden för ifrågavarande värnpligtiges kvarstående i flottans reserv utan någon som helst orättvisa kan och jemväl bör utsträckas till och med det kalenderår, under hvilket det fyrationde året uppnås. Desse värnpligtige, hvilka nu hafva tjenstgöringsskyldighet å flottan i krig under tio år längre, än beväringstiden varar för öfrige medborgare, skulle, med denna bestämmelse, i flottans reserv kvarstå endast åtta år längre, än värnpligtstiden varar för öfrige värnpligtige.

Enligt mom. 2 af § 27 i Utskottets förslag, angående hvilket moments lydelse Kammarne stannat i något skiljaktiga beslut, skulle från deltagande

i de femton första dagarnes vapenöfningar befrias värnpliktig vid hären, om han, vid anställd pröfning, visade sig dels hafva förvärfvat den skjutskicklighet, som af rekryt fordras för att blifva godkänd i skjutning, dels ock ega den färdighet i vapenföring, marsch och manöver, som af värnpliktig under motsvarande öfningstid i allmänhet vinnes. Denna undantagsbestämmelse inkom i förslagen till värnpligtslag på en tid, då de öfver allt i riket bildade, af talrika medlemmar bestående frivilliga skarpskytteföreningarne förlänade bestämmelsen en verklig betydelse. Sedan nu de allra flesta af dessa skarpskytteföreningar upplöst sig helt och hållet eller öfvergått till skyttegillen och skytteförbund, hvilka icke öfva sina medlemmar i marsch och manöver, samt stadgandet sålunda förlorat sin vikt, har Utskottet icke ansett det nödigt att fortfarande bibehålla denna undantagsbestämmelse, helst genom dess uteslutande den med hvarje svensk mans värnpligt följande skyldigheten att undergå viss tids vapenöfning kommer att blifva mera lika för alla.'

I sammanhang med det till hälften minskade antalet årsklasser i beväringen står det stadgande, Utskottet föreslår i den af Första Kammaren godkända, men af Andra Kammaren återremitterade § 34. Det torde nemligen få anses vara af synnerlig vikt att, oafsedt minskningen i beväringens årsklasser, dock i beväringen under den förut föreslagna tid eller till och med trettio två års ålder bibehålla dem, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam under minst två år och således, såsom de der erhållit full soldatutbildning, måste i hög grad vara egnade att vid ifrågakommande mobilisering användas såsom underbefäl och stamtrupp för beväringen. Någon orättvisa mot ifrågavarande medborgare kan icke sägas härigenom begås, då denna skyldighet såsom lagbestämd och följaktligen allmänt känd blifver ett vilkor vid ingående af kapitulationen. Om ock till följd af nämnda vilkor löneförmånerna för manskapet vid värfvade armén måste sättas något högre än tillföre, motväges dock denna uppoffring från statens sida i långt öfvervägande mån af den fördel i ökad försvarskraft, staten vinner af stadgandet.

§ 18, som af Första Kammaren godkänts, har blifvit af Andra Kammaren till Utskottet återförvisad efter en inom Kammaren framställd anmärkning, att stadgandet i nämnda paragrafs andra stycke om ordförandens i inskrifningsnämnd utslagsröst i händelse af lika röstetal vid omröstning inom nämnden skulle kunna erhålla en bestämdare affattning; och har Utskottet, med anledning häraf, något omredigerat denna bestämmelse.

Beträffande § 37 i Utskottets förslag, hvilken § blifvit af Första Kammaren godkänd, men af Andra Kammaren återförvisad, har Utskottet funnit den i samma § föreslagna särskilda indelning af landstormen i landstormsbataljoner, landstormskompanier och sockenafdelningar böra ur förslaget uteslutas samt i § 39 af Utskottets förra förslag (§ 38 enligt nya förslaget)

den bestämmelse gifvas, att befälhafvarne inom inskrifnings-, bataljons- och kompaniområdena under fredstid äro befälhafvare äfven för landstormen inom motsvarande områden, samt att befälhafvare för afdelningsområdes landstorm förordnas af fördelningsgeneralen. Genom en dylik anordning både förenklas landstormens organisation och sättes den i närmare samband med den beväring, till hvars ersättnings- och förstärkningsmanskap den kan komma att vid hemortens försvar användas. I enlighet härmed har Utskottet ur förslaget utslutit § 37 och omredigerat § 39 (§ 38 enligt nya förslaget). Med anledning af nämnda utslutning förändras numreringen å efterföljande §§. Äfvensom hänvisningar till sålunda till nummerföljden ändrade §§.

Då det ur flere synpunkter förefallit Utskottet önskligt, att den ökning med tolf dagar i öfningstiden, hvilken Utskottet nu föreslår, måtte endast successivt inträda, har Utskottet under § 52 i sådant syfte föreslagit särskilda öfvergångsbestämmelser, i hvilka äfven inrymts den, som förekommer i Utskottets förra förslag under § 51. I sammanhang härmed har Utskottet i lagförslagets slut insatt en ny rubrik »*öfvergående stadganden*», under hvilken intagits, utom nyss omförmälda bestämmelser om öfningstiden under § 52, äfven under §§ 53 och 54 de bestämmelser, som i Utskottets förra förslag återfinnas under §§ 52 och 53. De i Utskottets förra förslag förekommande §§ 54 och 55 hafva såsom §§ 50 och 51 flyttats framför de öfvergående stadgandena.

Vid öfverläggningen inom Andra Kammaren angående § 52 af Utskottets förslag har påpekats önskvärdheten deraf, att i sammanhang med nu ifrågasvarande värnpligtslag en revision måtte företagas af bestämmelserna i den konvention, som gäller för den å Gotland inrättade nationalbeväring; men har Utskottet, som delar uppfattningen om önskvärdheten af en sådan revision, ansett frågan härom vara en särskild fråga, hvilken hvarken kan eller bör företagas i sammanhang med nu förevarande förslag.

För att visa, huru, med antagande af hvad Utskottet här nedan föreslår, den nya värnpligtslagen i dess helhet skulle komma att lyda, har Utskottet såsom bilaga till detta utlåtande fogat ett aftryck af värnpligtslagen i sådan lydelse.

Med anledning af det sålunda anförda får Utskottet, i syfte af sammanjemkning, hemställa,

I) att Kamrarne, hvardera med frånträdande af sitt förut angående § 1 fattade beslut, ville godkänna följande lydelse af nämnda §:

Hvarje svensk man är värnpliktig från och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguet år, till och med det, under hvilket han fyller trettiotvå år. Värnpligt
och värn-
pligtsålder.

II) att Kamrarne, Första Kammaren med frånträdande af sitt förut fattade beslut, ville godkänna följande lydelse af § 3:

Beväring och landstorm. 1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. Tjenstetiden i beväringen är sex år.

I krigstid bestämmer dock endast behovet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.

2. Under den tid värnpliktig icke tillhör beväringen, tillhör han landstormen.

III) att Andra Kammaren måtte fatta beslut angående §§ 4 och 5 samt härvid antaga den af Utskottet förut föreslagna och af Första Kammaren redan godkända lydelse af nämnda §§;

IV) att Kamrarne, Första Kammaren med frånträdande af sitt förra beslut, ville antaga följande lydelse af § 6:

Tidigare inskrifning kan medgifvas. Äfven före det år, värnpligten inträder, må yngling anmäla sig till inskrifning och dervid uppgifva den truppafdelning eller flottans station, hvilken han vill tillhöra. För bifall härtill erfordras, att han är till krigstjenst duglig och i öfrigt lämplig till den tjenst, hvartill han anmäler sig.

Han tillhör likväl beväringen, intill dess sex år förflutit från och med det år, då han fylde tjuguettt år.

Hvad i denna lag stadgas om värnpligtige gäller i tillämpliga delar för de enligt denna paragraf inskrifne, äfven innan de i värnpligtsåldern inträdt.

V) att Kamrarne, Första Kammaren med frånträdande af sitt förra beslut, ville antaga följande lydelse af § 12:

Rullföringen öfver de värnpligtige. 1. Vederbörande mantalsskrifningsförrättare åligger att, sedan mantalsskrifningarna blifvit afslutade, med ledning af mantalslängderna och i enlighet med de föreskrifter, Konungen utfärdar, uppsätta fullständiga listor öfver beväring och landstorm till grund för den stamrulla, som skall föras öfver de värnpligtige inom hvarje kompaniområde. Dessa listor skola för granskning öfversändas till vederbörande pastorsembeten, hvilka genom anteckning å dem böra upplysa, dels om någon af deruti upptagne värnpligtige affidit eller afflyttat till annan ort, som, då den är känd, bör uppgifvas,

dels om och hvilka utom de å listorna upptagne, men till samma åldersklasser hörande personer efter mantalsskrifningen inflyttat i församlingen, hvarefter listorna, bekräftade med vederbörande pastorers underskrifter, skola af dem till mantalsskrifningsförrättaren återsändas. Mantalsskrifningsförrättaren insänder dessa listor, behörigen transporterade och summerade, till Konungens Befallningshafvande, som ofördröjligen öfversänder dem till inskrifningsområdets befälhafvare. Om den tid, inom hvilken mantalsskrifningsförrättare samt pastorer skola fullgöra förberörda åligganden, varder särskildt stadgadt.

2. Direktionerna öfver sjömanshusen skola på sätt och inom tid, som Konungen bestämmer, hvarje år insända uppgift å de i sjömanshusens register inskrifne värnpligtige till Konungens Befallningshafvande, som ofördröjligen öfversänder äfven dessa uppgifter till inskrifningsområdets befälhafvare.

3. Denne befälhafvare låte derefter upprätta fullständiga rullor öfver inskrifningsområdets värnpligtige.

4. Presterskapet samt landsstatens tjänstemän, synnerligen mantalsskrifningsförrättare, så ock direktionerna öfver sjömanshusen, vare pligtige att, i allt hvad på dem kan ankomma, tillhandagå vederbörande befäl med de upplysningar och det bistånd, som af dem kunna äskas för de värnpligtiges redovisande och inskrifning.

5. Der anteckningar motsvarande husförhörslängderna föras af annan myndighet än presterskapet, skola presterskapets skyldigheter enligt denna paragraf åligga sådan myndighet.

VI) att Andra Kammaren ville fatta beslut beträffande § 17 samt härvid antaga nämnda § i den af Utskottet förut föreslagna och af Första Kammaren redan godkända lydelse;

VII) att Kamrarne, Första Kammaren med frånträdande af sitt förra beslut, ville antaga följande lydelse af §§ 18 och 19:

§ 18.

För hvarje bataljonsområde skall finnas en inskrifningsnämnd, bestående af områdets befälhafvare såsom ordförande samt fyra ledamöter, nemligen en af Konungens Befallningshafvande i det län, till hvilket största delen af området hörer, dertill förordnad lagfaren man, äfvensom för hvarje kompaniområde den rullförande kompaniofficern samt två inom samma område bo-

Inskrifnings-
nämndens
samman-
sättning.

satte, icke militäre personer, hvilka jemte ett lika antal suppleanter väljas hvarje gång för två år af landstinget eller, der kompanioråde utgöres af stad, som ej under landsting lyder, af stadsfullmäktige. En af de sålunda utsedde ledamöterna och en af suppleanterne afgå dock efter lottning vid slutet af det år, då denna lag vunnit tillämpning, hvarefter en ledamot och en suppleant årligen väljas. Omfattar kompanioråde landsdelar, hörande under olika landsting, eller landsdel och stad, som ej under landsting lyder, väljas särskildt för hvarje sådan landsdel eller stad två ledamöter i nämnden jemte lika antal suppleanter. De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro hindrade, deras suppleanter deltaga i nämndens förrättningar endast i hvad angår det område, för hvilket de blifvit valde.

För att beslut må kunna af nämnden fattas, erfordras, att ordföranden och minst två ledamöter äro tillstädes. Falla vid omröstning till beslut rösterna lika, gälle den mening, ordföranden biträder.

Nämnden biträdes af en läkare.

§ 19.

Inskrifnings-
nämndens
åligganden.

Inskrifningsnämnden, hvars ledamöter sammankallas af Konungens Befallningshafvande i det län, hvartill största delen af bataljonsområdet hörer, tillkommer och åligger:

- a) att verkställa de i § 13 omnämnda inskrifningar samt dervid i flottan inskrifva de värnpliktige, hvilka i § 25 mom. 1 omförmälas;
- b) att pröfva och besluta om de i §§ 2, 16 och 17 omnämnda frikallelser och uppskof;
- c) att mottaga de inskrifnes anmälningar rörande de vapenslag, de önska tillhöra;
- d) att pröfva och yttra sig om de inskrifnes lämplighet för det ena eller andra vapenslaget eller för annan befattning vid hären eller flottan;
- e) att tillställa de inskrifne den i § 14 omnämnda inskrifningsbok, i hvilken nämndens beslut bör vara antecknadt, och med hvilken bör följa ett utdrag af denna lag samt af andra lagar och stadganden rörande krigsmakten; börande sådan inskrifningsbok för värnpliktig, som är å sjömanshus inskrifven och icke vid förrättningen sig inställer, öfversändas till vederbörande sjömanshusdirektion, der inskrifningsboken får af den värnpliktige afhämtas;
- f) att förordna om de värnpliktiges öfverförande vid behörig tid till landstormen.

Öfver nämndens beslut föres protokoll af den utaf Konungens Befallningshafvande förordnade ledamoten, och skola, innan nämnden lemna för-

rättningsstället, såväl inskrifningslängderna som protokollet af nämnden underskrifvas.

VIII) att Andra Kammaren ville fatta beslut beträffande §§ 21 och 22, rubriken under Art. V och § 26 samt härvid antaga den af Utskottet förut föreslagna och af Första Kammaren redan godkända lydelse af dessa §§ och rubrik;

IX) att Kamrarne, Första Kammaren med frånträdande af sina förut fattade beslut angående §§ 27 och 28 samt Andra Kammaren med frånträdande af sina beslut angående § 27 mom. 1 och 2, ville antaga följande lydelse af §§ 27 och 28:

§ 27.

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin Värnpligtigs utbildnings-
utbildning tjenstgöra under fredstid i fyratiotvå dagar, hvilken tjenstgöring^{tid.} skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under det första året, men vid fotfolket och trängen under två år med tjugusju dagar under det första året och femton dagar under det derpå följande.

2. Från all öfning i fredstid befrias:

- a) lotsar och lotslärlingar,
- b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguett år, varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart, med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela sin värnpligtstid och derutöfver till och med det kalenderår, under hvilket han fyller fyratio år.

§ 28.

1. Då rikets försvar det kräfver, må Konungen efter Statsrådets Uppbåd till
hörande till tjenstgöring inkalla beväringen eller de större eller mindre delar^{tjenstgöring.} deraf, som finnas behöfliga.

2. Utom de förenade rikenas gränser må beväringen vid hären användas endast till rikets försvar, och efter det att Statsrådet blifvit hört samt riksdagskallelse utfärdats.

X) att Kamrarne, Första Kamraren med frånträdande af sina förra beslut, ville antaga följande lydelse af §§ 33 och 34:

§ 33.

Värnpligtiges vistelse-ort och anmälnings-skyldighet.

1. För värnpliktig, som tillhör beväringen, gäller:
 - a) att han under hela sin tjenstetid tillhör det vapen, vid hvilket han fått sin första utbildning;
 - b) att den, som blifvit inskrifven i hären, skall, då han till annat inskrifningsområde afflyttar, tillhöra den truppafdelning, som erhåller sine värnpligtige från det område, i hvilket han inflyttar, hvaremot värnpliktig vid flottan tillhör, derest han är å sjömanshus inskrifven, den flottans station, som erhåller värnpligtige från det sjömanshus, der han senast inskrifvits, men i annat fall den station, som är närmast belägen till det inskrifningsområde, i hvilket han är bosatt;
 - c) att, om han icke är till tjenstgöring inkallad, när landstormen inom hans ort uppbådas, han är pliktig utgå med densamma och då har lika skyldighet med landstormsman.

2. För den i hären inskrifne värnpligtige, som tillhör beväringen, gäller dessutom:

- a) att, om han vill för längre tid än två månader vistas utom kompaniområdet, anmälan derom skall före afresan göras hos vederbörande kompanibefäl;
- b) att, vid afflyttning till annat kompaniområde för att der mantals-skrifvas, han är pliktig derom göra anmälan så väl före afflyttningen hos det kompanibefäl, hvarunder han förut stått, som ock, inom en månad efter ankomsten till den nya boningsorten, hos närmaste befäl vid det kompani, inom hvars område han inflyttat.

3. Den, hvilken enligt § 27 mom. 2 tillhör flottans reserv, så ock annan värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus, är skyldig att, då han flyttar från ett sjömanshus till annat, derom göra anmälan hos kompanibefälet vid så väl det ena som det andra af de kompaniområden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, men, derest han upphör att vara vid sjömanshus inskrifven, skall dylik anmälan göras, dels hos kompanibefälet vid det kompaniområde, inom hvilket det sjömanshus är beläget, der han senast varit inskrifven, dels hos befälet vid det kompani, inom hvars område han är bosatt, börande sålunda föreskrifna anmälningar ske senast en månad efter det ombyte af eller afgang från sjömanshus egt rum.

Värnpliktig vid flottan, hvilken icke är vid sjömanshus inskrifven, vare

underkastad de i mom. 2 gifna bestämmelser rörande anmälan vid tillfällig vistelse utom kompaniområdet eller vid afflyttning.

4. De i mom. 2 och 3 af denna paragraf omförmälda anmälningar må af den värnpligtige göras antingen omedelbart eller ock genom vederbörande presterskap eller sjömanshusdirektion.

§ 34.

Den, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam under värnpliktig, minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsoföning, men skall efter er-^{som tillhört}hållet afsked tillhöra beväringen till och med det kalenderår, under hvilket^{härens eller}flottans stam. han fyller trettiotvå år.

XI) att Andra Kammaren ville fatta beslut beträffande de af Utskottet förut föreslagna och af Första Kammar-
aren redan godkända rubrikerna under Art. VI och Art. VII äfvensom beträffande § 36 samt härvid antaga samma rubriker och §;

XII) att Kamrarne, Första Kammaren med frånträdande af sitt förra beslut om antagande af § 37 i Utskottets förslag, ville besluta, att nämnda § skall utgå ur lagförslaget samt nummerföljden å efterföljande §§ 38—50 äfvensom hänvisningar i enlighet härmed ändras;

XIII) att Andra Kammaren ville fatta beslut beträffande § 38 i Utskottets förra förslag (§ 37 enligt nya förslaget) och härvid antaga den af Utskottet förut föreslagna och af Första Kammararen redan godkända lydelse af samma §;

XIV) att Kamrarne, Första Kammaren med frånträdande af sitt förut fattade beslut, ville antaga följande lydelse af § 39 i Utskottets förra förslag (§ 38 enligt nya förslaget):

1. Befälhafvarne inom inskrifnings-, bataljons- och kompaniområdena ^{Befäl vid} äro under fredstid befälhafvare äfven för landstormen inom motsvarande ^{landstormen.} områden.

2. Befälhafvare för afdelningsområdes landstorm förordnas af fördelningsgeneralen; och ega desse befälhafvare att utse behöfligt underbefäl.

3. Under krig förordnar Konungen befälhafvare för de större afdelningar af landstormen, som då kunna bildas.

XV) att Andra Kammaren ville fatta beslut beträffande §§ 40, 41, 44 och 46 i Utskottets förra förslag (§§ 39, 40, 43 och 45 enligt nya förslaget) samt härvid antaga dessa §§ i den af Första Kammaren redan godkända lydelse;

XVI) att Kamrarne, Första Kammaren med frånträdande af sina förut fattade beslut beträffande §§ 51, 52, 53, 54 och 55 i Utskottets förra förslag (§§ 52, 53, 54, 50 och 51 enligt nya förslaget) samt Andra Kammaren med frånträdande af sina förra beslut beträffande §§ 53, 54 och 55 af samma förslag (§§ 54, 50 och 51 enligt nya förslaget), så vidt samtliga dessa beslut äro stridande mot hvad Utskottet här nedan föreslår, måtte besluta, att i det nya lagförslaget skola efter § 49 följa nedanstående §§ och rubrik:

§ 50.

Närmare föreskrifter. De för denna lags tillämpning erforderliga närmare föreskrifter meddelas af Konungen.

§ 51.

Ändring eller upphäfvande af lagen. Denna lag må icke ändras eller upphävas utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut.

Öfvergående stadganden.

§ 52.

Öfnings-tiden. De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpliktiges öfnings-tid skola endast efter hand tillämpas, på det sätt att

vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan

under hvartdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i trettiosex dagar och under år 1887 värnpligtige tillhörande andra årsklassen, med undantag af de å sjömanshus inskrifne, i femton dagar;

under hvartdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i trettioåtta dagar; och

under hvartdera af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i fyratio dagar;

hwarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft; samt

vid fotfolket och trängen

under hvartdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjuguen dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

under hvartdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugutre dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar; och

under hvartdera af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugufem dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

hwarefter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.

§ 53.

Denna lag har icke tillämpning å invånarne på Gotland, utan skola Gotlands
invånare. desse tills vidare på förut öfligt sätt fullgöra sina skyldigheter i afseende å öns försvar.

§ 54.

Af Konungen bestämmes, om och i hvad mån samt under hvilka vilkor Lappbe-
folkningen. befrielse från de i denna lag föreskrifna skyldigheter må kunna tills vidare medgifvas den nomadiserande lappbefolkningen.

Slutligen och då genom Kamrarnes beslut i anledning af Kongl. Maj:ts propositioner angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären det fall numera inträffat, hvilket är afsedt med de af Kamrarne, enligt hvad ofvan

är anfördt, gjorda förutsättningar för deras beslut i nu förevarande fråga, får Utskottet, för den händelse att hvad Utskottet här ofvan föreslagit blifver af Kamrarne samstämmade antaget, hemställa om Kamrarnes förklarande,

att Riksdagen, som funnit sig icke kunna bifalla Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag i oförändradt skick, för sin del antagit en

Värnpligtslag

af den lydelse, som utvisas af Kamrarnes fattade samstämmade beslut öfver Lag-Utskottets hemställanden i ej mindre utlåtandet N:o 23 än nu förevarande utlåtande.

Stockholm den 4 Maj 1885.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af Herr *Bergström*;

af Herr *Sederholm*, som ansett, att de af Utskottet nu föreslagna öfvergångsstadganden icke bort i förslaget upptagas, med undantag af stadgandet om andra årsklassens öfning under år 1887;

af Herrar *F. Andersson* i Helgesta, *Smedberg*, *H. Andersson* i Nöbbelöf, *Lewin* och *Näslund*: »Då vid sammanjemkningen af Kamrarnes olika beslut i fråga om tiden för värnpligtiges tjenstgöring under fred, hvilken tid blifvit bestämd af Första Kamraren till 48 dagar och af den Andra allenast till 30 dagar, Utskottet icke tagit tillbörlig hänsyn till tiden, som ligger någorlunda jemnt emellan det olika bestämda dagantalet, utan föreslagit

42 dagar, hvarigenom Första Kammaren skulle eftergifva en tredjedel och Andra Kammaren åter tillöka två tredjedelar; men detta förfarande, enligt vår åsigt, icke öfverensstämmer med det tillvägagående som i förevarande fall bör ega rum, så hafva vi för vår del ej kunnat biträda Utskottets förslag i denna del, utan anmäla deremot reservation.»

samt af Herr *J. Anderson* i Tenhult: Då Konung och Riksdag gå att stifta lag i en så vigtig fråga som om landets försvar, föreställer jag mig att härvid bör noga tillses, att denna lag icke kommer i strid med bestämmelser, som förefinnas och som särskildt gälla för en stor del af landets inbyggare, nemligen rust- och rotehållare. Desse rust- och rotehållare, som genom kontrakt, afslutade på sin tid med landets lagliga regering — af dessa kontrakt vågar jag härmed som bilaga vidfoga trenne — hafva åtagit sig att för sina hemman hålla ryttare, soldat eller båtsman mot vilkor att de för sig, sina barn och sitt tjenstefolk skola vara fria för utskrifning af alla slag, hvad namn de hafva kunna, nu och i tillkommande tider, så länge sagda skyldigheter utgöras. Då manskapet vid vår indelta armé och båtsmanshållet, på grund af omförmälda kontrakt, anskaffas och aflönas af rust- och rotehållare, vågar jag hoppas, att ingen kan motsäga sanningen deraf att Kongl. Maj:t och Kronan fortfarande utkräfver de förmåner Kongl. Maj:t och Kronan betingat sig i nämnda kontrakt. Då så onekligen är förhållandet, tror jag mig hafva skäl framhålla den uppfattningen, att Kongl. Maj:t och Riksdagen jemväl böra respektera de vilkor, som rust- och rotehållare tillkomma efter omförmälda kontrakt.

Hvarje steg som Konung och Riksdag kunna taga i rigtning att kränka den enskildes rätt, synes mig vara ett steg af betänkligaste art, och historiens vittnesbörd talar i många fall högt för denna min åsigt. Jag förväntar mig härvid det svar, att då rust- och rotehållare få trettio procent lindring af sin roteringsbörda, lemnas dem ersättning för den värnpligt de kunna komma att utöfver sin roteringskyldighet utgöra. Härpå vill jag svara, att trettio procents lindring i rust- och roteringsbesvären är icke och kommer icke att i verkligheten blifva någon lindring, ty från den tid indelningsverket tillkom har kostnaden för anskaffande och aflöning af ryttare, soldat eller båtsman så betydligt ökats, dels till följd af tidsförhållandena och arbetarens aflöning i allmänhet och dels hufvudsakligen af de ökade militära fordringar, som sedan dess och nu ställas på mannen i fråga för hans utbildning och tjenstgöring, fordringar, som säkerligen komma att än ytterligare stegras, att dessa bördor mer än mångdubblats. Vill man under dessa betraktelser kasta en blick på det förhållandet att de egendomar i vårt land, som äro af frälseäterinatur, för århundraden sedan blifvit befriade från den krigstjenstskyldig-

het, som ålåg egarne af sagda jord, utan att de i ringaste mån lemnat staten någon ersättning dertför, hoppas jag att ingen skall jäfva mitt påstående, då jag vågar yrka, att rättvisa jemväl bör vederfaras rust- och rotehallare och att desse för sig, sina barn och sitt tjenstefolk böra vara fria från utskrifning af alla slag, hvad namn de hafva kunna, så länge de i större eller mindre mån utgöra sin rust- och roteringsskyldighet.

Af dessa i korthet angifna skäl har jag inom Utskottet yrkat och yrkar fortfarande att nedannämnde § i Utskottets förslag till värnpligtslag får följande lydelse:

§ 53. Denna lag har icke tillämpning å invånarne på Gotland, utan skola desse tills vidare på förut öfligt sätt fullgöra sina skyldigheter i afseende å öns försvar, samt icke heller å de af rikets öfrige inbyggare, som ega jordbruksfastighet och utgöra rust- och roteringsskyldighet dertför, så ock deras barn och tjenstefolk».

»Kongl. Maj:ts nådiga Confirmation öfver det med Allmogens Fullmäktige vid denna påstående Riksdag slutne Contrakt om det vissa knektehållet. Daterad Stockholm den 5 December 1682.

Wi CARL med Guds Nåde, Sveriges, Gothes och Wendes Konung etc. etc. Göre vitterligt — — — angående ett vist och stadigt Knektehålls inrättande och stadigvarande underhåll uti desse efterföljande Provinser, nemligen *Upland, Östergötland, Södermanland, Wessmanland* och *Nerike*, äfvensom *Öster- och Westerdalarne* en tid bortåt, samt *Gästrike- och Helsingeland* nu nyligen ingått hafva, och det allt på sätt och vis, samt uppå de Conditioner och vilkor, som sjelfva den deröfver upprättade afhandlingen, här nedanföre införd, med mera exprimerar och utvisar — — — — —

1:o) — — — — allt forthy gifves dem deremot, uppå Kongl. Maj:ts vägnar, härmed den fullkomliga försäkring, att så länge på deras sida intet fel förspörjes, det som utlofvat är att efter komma, de, deras barn och folk, hvilka till gårdarnes Cultur (odling) och bruk, samt till ersättande af manskapets afgang nödvändigt kunde behövas, för utskrifningar, och alla dervid hängande besvär, hvad namn de helst hafva kunna, samt fördubblingar och våldsamma varfningar, nu och i tillkommande tider, vara alldeles qvitte och befriade; — — — —

7:o) Ehuruväl tillförne om soldatens kläder och föda förmäldt är, att han desamme af sina tillordnade värdar, jemte sin rikliga lön af 35 Daler Kopparmynt årligen, bör åtnjuta, så är lell (likväl) ännu intet om

knektens vissa hemtal (hemkall, hemvist) något Specifice (omständligare) nämnt, hvarföre och emedan allmogen, som dertill lägenhet och utrymme hafva kunna, lofvat hafver på en särdeles plats utmed eller ifrån Gården att bygga Soldaten en särdeles stuga, honom ett Spanland åker, kåltäppa, liten hage eller ängsstycke af 2 lass Hö afbryta, och emedlertid hans rundeliga uppehälle och hemvist förordna; men sedan han sitt hemvist bekommit, är Bonden för hans besvär till föda och husrum fri och endtledigad; — —

Alltså hafve Wi, befinnandes, hvad som således med ofvanbemälte Provinser afhandladt och stadgadt är, lända till Vår tjenst och Vårt Rikes samt trogne undersåtares välfärd, tryggs- och säkerhet, nådeligen velat Confirmera och stadfästa; eftersom Wi och härmed, i förmågo af detta Vårt öppna Bref, detsamma uti alla sina Clausuler (punkter) Confirmere och stadfäste, samt på det kraftigaste i nåde försäkre Våre trogne Undersätare, menige Allmogen uti ofvanbemälte Provinser, att de dervid, nu och uti tillkommande tider, i alle måtto skole obrottsligen handhafde och beskyddade blifva, och ingen, som i kraft af merbemälte afhandling derunder förstås bör, skall vara tillåtet detta vissa Knektehåll, till de andras Gravation och förfång, sig att undanbedja eller draga.

Wi bjude och befalle fördenskull härmed alle vederbörande, att de häremot hvarken sjelfva något göra eller tillåta af androm något att ske eller förfaras, utan der öfver allvarlig hand hålla, att sådant allt oryggeligen må blifva observeradt och iagttaget.

Till yttermera visso hafve Wi detta med Egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. Secret bekräfta låtit.

Datum Stockholm den 5 Decembris 1682.

C A R O L U S.

(L. S.)»

»Wi FRIEDRICH med Guds Nåde, Sveriges, Göthes och Wendes Konung etc. etc. Göre veterligt, att såsom vid den i år uti Upsala med Vårt Uplands Regemente till fot hållna General-Mönstringen, Våre trogne Undersätare och Allmoge uti Uplands och Stockholms Länar, sig angående det visse Knektehållet dersammastädes således förenat.

(Afser vissa ändringar i det äldre då gällande knektekontraktet.)

1:o. Alldenstund det i Uplands och Stockholms Län indelta Regimentet, efter Indelningsverket och 1682 års Kontrakt, bör vara 1200 Man Corporaler och Gemene, så förbinde vi oss hädanefter, som för detta skett, samma antal till dess fulla styrka att utgöra och vid makt hålla; hvaremot

vi i underdånighet anhålle, att Hans Kongl. Maj:t de förra Kongl. Förordningar i så måtto nådigast stadfästa täcktes, att så länge å vår sida ingen brist uti fulla knektehållet förspörjes, vi och våra barn och tjenstefolk, hvilka till Hemmanens bruk, samt till ersättning af den afgång, som antingen genom befordran, dödsfall eller afskedande tima kan, nödvändigst behöfves, måge för utskrifningar och alla dervid hängande besvär, hvad namn de hälst hafva kunna, samt fördubblingar och våldsamma värfningar, nu och i tillkommande tider, vara befriade; — — — — —

6:o. Hvad knektens hemkall vidkommer, så äro vi nöjde, att dermed förblifver efter 7 § af 1682 års knektekontrakt, således, att Roten, der lägenhet finnes, uppbygger för Soldaten en stufva af åtta alnar inom knutarne, samt Fähus. — — — — Deräst för någon Rotes svaga villkor, ingen lägenhet till åker och äng finnes, skall Roten likfullt Knektetorpet uppbygga, och gifva Knekten årligen för hemkallet (jorden) två Tunnor Spanmål, tvenne lass Hö och ett tjug Halm, till tjugu karfvar i tjoget, hvaröfver Knekten, vid straff tillgörandes, ej får aftvinga Roten något mer för hemkallet. — — — ty varda härmed alla Wåre trogne undersåtare, som härunder förstås och begripas, på det kraftigaste försäkrade, att de vid denna afhandlingen, och det af Oss här förunte sättet om Släpekläderne, nu och i tillkommande tider skola i alla måtto säkert och ofelbart handhafde och beskyddade blifva, och ingen, som deruti intreserar, lida dervid något mehn eller förfång; blifvandes Landshöfdingarne uti desse Län härmed anbefalte denne Förordning, på sedvanligt sätt, uti deras anförtrödde Län att kungöra låta, samt deröfver alfvarsam hand hålla, att hon i ingen måtto öfverträdd varder. Till yttermera visso hafve Wi detta med egen hand underskrifvit och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit.

Stockholm i Råd-Kammaren den 4 November 1725.

F R I E D R I C H.

(L. S.)»

(Transsumt.)

»Kongl. Maj:ts Råds och samtliga Ständers beslut med alla der tillhöriga akter gjordt, samtyckt och förafskedadt af dem enhälleligen på den allmänna Riksdagen i Stockholm, som begyntes på det året 1682 och ändades den 3 januari 1683.»

Uti § 21:

»Wi af allmogen besinne ochså huru nödvändigt det är vid sakernas vidlyftiga utseende och på alla orter efter tänklige Stora krigsförfattningar att Riksens krigsmakt förstarkes, på det, näst Guds den Alldrahögstes bestånd samt Kongl. Maj:ts oförlikelige tapperhet Riksens värn och alles vår säkerhet igenom detta medlet väl måtte blifva försedt och vi desto vissare länge och oförtryckt njuta den hugneliga freden till godo; och hafva vi fördenskull icke allenast befunnit flere utskrifningar till Regimentenas uppfyllande af nöden vara, utan och der bredvid noga och väl med hvarannan öfverlagdt, huru man i tid måtte vara omhugse och beredd, Vyrkeligen och och med ett kraftigt eftertryck i tid att kunna alla elaka ämnen hindra och dämpa; pröfvandes till den ända för allting af nöden vara, ett starkt manskap allt stadigt i förråd att hafva och dermed numera och fast kraftigare än tillförne någonsin skett är, Kongl. Maj:t och Riksens säkerhet att understödja, det vi, allmogen i Uppland, Östergotland, Södermanland, Wessmanland och Nerike, som intill detta, knekteskrifningen hafva varit underkastade efter vår underdåniga pligt, samt i anledning af Kongl. Maj:ts egen Nådiga proposition, hos oss välbetänkt slutit och ändteligen derutinnan stannat hafva, ett visst Knektehåll att undergå, äfvensom andra provinser i riket, neml. Öster och Wester dalarne, Wermeland, Helsingeland, Medelpad, Gestrike-land, Westernorlanden och Wiborgs län i Storfurstendömet Finland, redan före oss gjort hafva, det vi och vele till Kongl. Maj:ts Infanteri-Regementers i Provincierne beständige vidmakthållande, hvart Regimente af det antal som vi uti vårt till Kongl. Maj:t i underdånighet inlevererade Skriftelige svar utnämnt hafva, nu efter gårdetalet emottaga, så att två hela gårdar af krono och skatte utan åtskilnad en knekt anskaffa, underhålla och på all oförmodelig händelse städse i beredskap hafva skole, alldeles efter det af de härtill förordnade höge herrar, Kongl. Maj:ts högt betrodde män och Råd, nyligen med oss slutne kontrakt, varandes deremot så länge detta utlofvade af oss försvarligen presteras, Vi våre barn och folk, som till gårdarnes kultur och bruk samt ersättande af manskapets afgang nödvändigt kunne behövas för utskrifning och alle dervid hängande besvär, ehvad namn de hälst hafva kunna, såsom och fördubblingar och våldsamma varfningar, nu och i tillkommande tider alldeles qvitte och befriade.»

I samma riksdagsbeslut § 22:

»Wi af allmogen som utskrifningar ännu underkastade äro, neml. Westergötland, Småland — — — besinne äfvenväl, huru nödigt det till Riksens säkerhet och varn är, ett starkt manskap på detta sättet att an-

skaffa. Hvarföre vi och så vida förändre den utskrifningen, som nästförlidne Riksdag år 1680, med vilkor efter hvar 10:de gård för innevarande år 1683 beviljades, att den samma ske må efter hvar 10:de af manskapet, öfver dem allena som utskrifningen undergår och intet de som rustnings-båtsmans eller ett visst knektehåll nu undergifne äro.»

Bilaga.

V ä r n p l i g t s l a g .

Art. I.

Allmänna bestämmelser.

§ 1.

Hvarje svensk man är värnpliktig från och med det kalenderår, under vilket han fyller tjuguetå år, till och med det, under hvilket han fyller trettioå år. Värnpligt och värnpligtsålder.

§ 2.

Från värnpligtens fullgörande frikallas den, som till följd af lyte, sjukdom eller annan dylik orsak är till tjenst vid rikets försvar oförmögen. Frikallelse.

§ 3.

1. Värnpligten fullgöres i beväringen och landstormen. Tjenstetiden i beväringen är sex år. Beväring och landstorm.

I krigstid bestämmer dock endast behovet tjenstetidens längd för det uppkallade manskapet.

2. Under den tid värnpliktig icke tillhör beväringen, tillhör han landstormen.

§ 4.

Beväringen tillhör hären eller flottan, landstormen endast hären.

Värnpligtens fullgörande i hären och flottan.

§ 5.

Tiden för in- 1. Värnpliktig är skyldig att inställa sig till inskrifning i hären eller
skrifning. flottan det år, han fyller tjuuguett år.

Tjenstetid. 2. Tjenstetiden enligt § 3 mom. 1 beräknas från början af nyss
nämnda år, äfven om den värnpligtige till följd af laga förfall eller be-
viljad uppskof först ett senare år skulle blifva inskrifven.

Har sådan senare inskrifning skett till följd af den värnpligtiges för-
fallolösa uteblifvande, räknas tjenstetiden från början af inskrifningsåret.

Inställer inskrifven värnpliktig sig icke till tjenstgöring det år, han
första gången blifvit till vapenöfning inkallad, räknas hans tjenstetid från
början af det år, han inträder i tjenstgöring.

§ 6.

Tidigare in- Äfven före det år, värnpligten inträder, må yngling anmäla sig till
skrifning kan inskrifning och dervid uppgifva den truppafdelning eller flottans station,
medgifvas. hvilken han vill tillhöra. För bifall härtill erfordras, att han är till krigs-
tjenst duglig och i öfrigt lämplig till den tjenst, hvartill han anmäler sig.

Han tillhör likväl beväringen, intill dess sex år förflutit från och med
det år, då han fylde tjuuguett år.

Hvad i denna lag stadgas om värnpligtige gäller i tillämpliga delar
för de enligt denna paragraf inskrifne, äfven innan de i värnpligtsåldern
inträdt.

§ 7.

Värnpligtigs Vapenför värnpliktig inskrifves till vapentjenst, öfrige värnpligtige till
tjenst. annan befattning vid hären eller flottan, hvartill de må finnas lämplige.

§ 8.

Befrielse un- Rörande inskrifne värnpligtiges befrielse från tjenstgöring under krigs-
der krigstid tid meddelar Konungen de föreskrifter, som för rikets tjenst och det all-
männas behof finnas vara påkallade.

§ 9.

Värnpliktig Värnpliktig, som är lagstadd eller annorledes i annans tjenst eller
får ej hindras arbete antagen, må ej af husbonde eller arbetsgifvare hindras att i behörig
att inställa sig. tid inställa sig till inskrifning, vapenöfning eller annan tjenstgöring.

§ 10.

Värnpliktig, som är förlustig medborgerligt förtroende, må ej vapen- Värnpliktig, som är förlustig medborgerligt förtroende.
öfvas, utan skall till lämpliga arbeten användas.

Art. II.

Om inskrifning till utgörande af värnpligten.

§ 11.

1. Riket indelas för de värnpligtiges inskrifning uti visst antal in- Inskrifnings-
skrifningsområden. områden.
2. Hvarje inskrifningsområde delas i visst antal bataljons-, kompani-
och afdelningsområden.
3. För hvarje af här nämnda områden förordnas en befälhafvare.

§ 12.

1. Vederbörande mantalsskrifningsförrättare åligger att, sedan man- Rullföringen
talsskrifningarna blifvit afslutade, med ledning af mantalslängderna och i ^{öfver de} värnpligtige.
enlighet med de föreskrifter, Konungen utfärdar, uppsätta fullständiga listor
öfver beväring och landstorm till grund för den stamrulla, som skall föras
öfver de värnpligtige inom hvarje kompaniområde. Dessa listor skola för
granskning öfversändas till vederbörande pastorsembeten, hvilka genom an-
teckning å dem böra upplysa, dels om någon af deruti upptagne värnpligtige
afidit eller afflyttat till annan ort, som, då den är känd, bör uppgifvas,
dels om och hvilka utom de å listorna upptagne, men till samma ålders-
klasser hörande personer efter mantalsskrifningen inflyttat i församlingen,
hvarefter listorna, bekräftade med vederbörande pastorers underskrifter,
skola af dem till mantalsskrifningsförrättaren återsändas. Mantalsskrifnings-
förrättaren insänder dessa listor, behörigen transporterade och summerade,
till Konungens Befallningshafvande, som ofördröjligen öfversänder dem till
inskrifningsområdets befälhafvare. Om den tid, inom hvilken mantalsskrif-
ningsförrättare samt pastorer skola fullgöra förberörda åligganden, varder
särskildt stadgadt.

2. Direktionerna öfver sjömanshusen skola på sätt och inom tid, som
Konungen bestämmer, hvarje år insända uppgift å de i sjömanshusens register

inskrifne värnpligtige till Konungens Befallningshafvande, som ofördröjligen öfversänder äfven dessa uppgifter till inskrifningsområdets befälhafvare.

3. Denne befälhafvare låte derefter upprätta fullständiga rullor öfver inskrifningsområdets värnpligtige.

4. Presterskapet samt landstatens tjänstemän, synnerligen mantals-skrifningsförrättare, så ock direktionerna öfver sjömanshusen, vare pligtige att, i allt hvad på dem kan ankomma, tillhandagå vederbörande befäl med de upplysningar och det bistånd, som af dem kunna äskas för de värnpligtiges redovisande och inskrifning.

5. Der anteckningar motsvarande husförhörslängderna föras af annan myndighet än presterskapet, skola presterskapets skyldigheter enligt denna paragraf åligga sådan myndighet.

§ 13.

Värnpligtigs
inskrifning. 1. Hvarje år skall inom de särskilda kompaniområdena, eller, der kompaniområdes vidsträckthet dertill föranleder, inom dess särskilda afdelningsområden, å tider och ställen, som, efter det inskrifningsområdets befälhafvare blifvit hörd, bestämmas af Konungens Befallningshafvande, inskrifning förättas med de värnpligtige, som under året fylla tjuguet år, samt med de äldre värnpligtige, hvilka vid föregående inskrifningsförrättningar bort vara tillstädes, men uteblifvit eller vid sådan förrättning erhållit uppskof med inskrifning.

2. Värnpliktig, som är inskrifven vid sjömanshus, redovisas inom det inskrifningsområde, der sjömanshuset är beläget.

3. Inkallelse till inskrifningsförrättning verkställas af Konungens Befallningshafvande genom kungörelse.

§ 14.

Personlig
inställelse
och mot-
tagande af
inskrifnings-
bok. Vid inskrifningsförrättning är hvarje till densamma inkallad värnpliktig skyldig att personligen inställa sig med undantag af den, som är inskrifven å sjömanshus.

Till inskrifningsförrättning skola vederbörande tjänstemän införskaffa de värnpligtiges prestbetyg.

Efter inskrifningen erhåller den värnpligtige en inskrifningsbok, hvari skall af vederbörande befäl antecknas hvad som beträffande hans värnpligt är af vigt att kunna styrka, såsom fullgjord tjänstgöringsskyldighet med mera dylikt.

§ 15.

Värnpliktig må undergå inskrifning å den ort, der han vistas, äfven om han derstädes icke är mantalsskrifven, men skall i sådant fall hos vederbörande inskrifningsnämnd anmäla sig och dervid förevisa prestbetyg, hvilket han är skyldig att sjelf sig förskaffa. Sådan värnpliktig anses dock fortfarande tillhöra det område, der han är mantalsskrifven, så vidt han icke till annat område i laga ordning öfverflyttar.

Inskrifning
utom
hemorten.

Art. III.

Om uppskof med inskrifning och tjänstgöring.

§ 16.

Uppskof med inskrifning till nästföljande års inskrifningsförrättning kan medgifvas:

Uppskof
med
inskrifning.

a) den, som af en eller annan möjligen öfvergående anledning, såsom tillfällig sjukdom, försenad kroppsutveckling eller dylikt, vid inskrifningsförrättningen befinnes till tjensten oförmögen eller olämplig; samt

b) ende arbetsföre sonen till orkeslös eller vanför fader eller till enka, äfvensom ende arbetsföre brodern till ett eller flere minderåriga eller vanföra fader- och moderlösa syskon, dock endast såvida sagda föräldrar eller syskon äro af sonens eller broderns arbete för sitt uppehälle beroende och med honom sammanbo.

Förefinnes dylik anledning till befrielse ännu vid inskrifningsförrättningen det år, under hvilket den värnpligtige fyller sitt tjugufjerde lefnadsår, frikallas han under fredstid från värnpligtens fullgörande i beväringen.

§ 17.

Uppskof med den i § 27 omförmälda tjänstgöring vid hären eller flottan under fredstid kan till det år, under hvilket värnpliktig fyller tjugutvå år, medgifvas:

Uppskof
med tjänst-
göring.

a) värnpliktig, som idkar studier och styrker sig behöfva sådant uppskof för afslutande af redan fortskriden lärokurs;

b) å sjömanshus inskrifven värnpliktig, som enligt intyg från sjömanshusdirektionen är förhyrd för längre resa å handelsfartyg och som till följd

deraf icke utan väsentlig olägenhet kan, så länge resan fortvarar, inställa sig;

c) annan värnpliktig, så vidt giltiga skäl för uppskovets beviljande pröfvas vara anförda, såsom att han sjelf förvaltar och brukar honom tillhörig fast egendom eller sjelf drifver honom tillhörig handels-, fabriks- eller annan industriel rörelse, samt vid inskrifningsförrättningen finnes af en eller annan anledning icke hafva varit i tillfälle att på lämpligt sätt ordna om fastighetens eller rörelsens skötande under den tid, han för sin militära tjänstgöring skulle blifva frånvarande.

Art. IV.

Om inskrifningsnämnd och inskrifningsrevision.

§ 18.

Inskrifnings-
nämndens
samman-
sättning.

För hvarje bataljonsområde skall finnas en inskrifningsnämnd, bestående af områdets befälhafvare såsom ordförande samt fyra ledamöter, nemligen en af Konungens Befallningshafvande i det län, till hvilket största delen af området hörer, dertill förordnad lagfaren man, äfvensom för hvarje kompaniområde den rullförande kompaniofficern samt två inom samma område bosatte, icke militäre personer, hvilka jemte ett lika antal suppleanter väljas hvarje gång för två år af landstinget eller, der kompaniområde utgöres af stad, som ej under landsting lyder, af stadsfullmäktige. En af de sålunda utsedde ledamöterna och en af suppleanterne afgå dock efter lottning vid slutet af det år, då denna lag vunnit tillämpning, hvarefter en ledamot och en suppleant årligen väljas. Omfattar kompaniområde landsdelar, hörande under olika landsting, eller landsdel och stad, som ej under landsting lyder, väljas särskildt för hvarje sådan landsdel eller stad två ledamöter i nämnden jemte lika antal suppleanter. De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro hindrade, deras suppleanter deltaga i nämndens förrättningar endast i hvad angår det område, för hvilket de blifvit valde.

För att beslut må kunna af nämnden fattas, erfordras, att ordföranden och minst två ledamöter äro tillstädes. Falla vid omröstning till beslut rösterna lika, gälle den mening, ordföranden biträder.

Nämnden biträdes af en läkare.

§ 19.

Inskrifningsnämnden, hvars ledamöter sammankallas af Konungens Befallningshafvande i det län, hvartill största delen af bataljonsområdet hörer, ^{Inskrifnings-}nämndens ^{alliganden.} tillkommer och åligger:

a) att verkställa de i § 13 omnämnda inskrifningar samt dervid i flottan inskrifva de värnpligtige, hvilka i § 25 mom. 1 omförmälas;

b) att pröfva och besluta om de i §§ 2, 16 och 17 omnämnda frikallelser och uppskot;

c) att mottaga de inskrifnes anmälningar rörande de vapenslag, de önska tillhöra;

d) att pröfva och yttra sig om de inskrifnes lämplighet för det ena eller andra vapenslaget eller för annan befattning vid hären eller flottan;

e) att tillställa de inskrifne den i § 14 omnämnda inskrifningsbok, i hvilken nämndens beslut bör vara antecknad, och med hvilken bör följa ett utdrag af denna lag samt af andra lagar och stadganden rörande krigsmakten; börande sådan inskrifningsbok för värnpliktig, som är å sjömanshus inskrifven och icke vid förrättningen sig inställer, öfversändas till vederbörande sjömanshusdirektion, der inskrifningsboken får af den värnpligtige afhemtas;

f) att förordna om de värnpligtiges öfverförande vid behörig tid till landstormen.

Öfver nämndens beslut föres protokoll af den utaf Konungens Befallningshafvande förordnade ledamoten, och skola, innan nämnden lemnar förrättningsstället, såväl inskrifningslängderna som protokollet af nämnden underskrifvas.

§ 20.

Öfver inskrifningsnämndens beslut må besvär anföras endast af ledamot ^{Besvär öfver} i nämnden eller af värnpliktig, som beslutet rör. Dessa besvär skola ställas ^{inskrifnings-}nämndens ^{beslut.} till den i nästföljande § omförmälda inskrifningsrevision samt inom fjorton dagar efter beslutets meddelande ingifvas till Konungens Befallningshafvande i det län, inom hvilket förrättningen egt rum. Besvären må äfven inom behörig tid med posten insändas; dock skall i sådant fall behörigen styrkas, att den klagande egenhändigt undertecknat besvärsskriften eller att densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt.

§ 21.

För hvarje inskrifningsområde skall finnas en inskrifningsrevision, be- ^{Inskrifnings-}stående af landshöfdingen eller, i händelse denne har förfall eller embetet är ^{revisionens} ^{samman-}sättning.

ledigt, landssekreteraren i det län, till hvilket största delen af området hörer, såsom ordförande samt af fyra ledamöter, nemligen inskrifningsområdets befälhafvare äfvensom för hvarje till området hörande län, eller ej under landsting lydande stad, tre inom länet eller staden bosatte män, som jemte tre suppleanter utses för tre år af landstinget eller, för stad, som icke lyder under landsting, af stadsfullmäktige. Efter lottning afgå dock en af de sålunda utsedde ledamöterna jemte en suppleant vid slutet af första året samt ytterligare en ledamot och en suppleant vid slutet af andra året från det, denna lag vunnit tillämpning. En ledamot och en suppleant väljas årligen i de afgåendes ställe, hvarje gång för tre år.

Der befälhafvare för inskrifningsområde i egenskap af befälhafvare för bataljonsområde deltagit i inskrifningsnämnds förhandlingar, förordnas i kommandoväg annan lämplig militärperson i hans ställe till ledamot af den inskrifningsrevision, som har att till pröfning upptaga samma nämnds beslut.

De af landsting eller stadsfullmäktige valde ledamöter eller, i händelse de äro förhindrade, deras suppleanter deltaga i nämnda förrättning endast i hvad den angår det område, för hvilket de blifvit valde.

Om det antal ledamöter, som för beslut erfordras, så ock om omröstning gälle för inskrifningsrevision hvad i § 18 är om inskrifningsnämnd stadgadt.

Revisionen biträdes af en militärläkare och en dertill förordnad civilläkare.

§ 22.

Inskrifningsrevisionen, som sammanträder på kallelse af ordföranden, tillkommer:

- a) att pröfva och afdöma besvär mot inskrifningsnämnds beslut;
- b) att granska och, der så skäligen finnes, ändra sådana inskrifningsnämnds beslut, öfver hvilka olika meningar varit inom nämnden till protokollet antecknade;
- c) att bland de värnpligtige, som enligt § 19 dertill pröfvats lämplige, uttaga det antal, som från inskrifningsområdet skall tilldelas rytteriet, artilleriet, ingeniörtrupperna och trängen, hvarvid i första rummet till nyssnämnda vapen uttagas de, hvilka dertill sig anmält;
- d) att i afseende å dem, hvilka enligt § 25 mom. 2 skola i flottan inskrifvas, tillämpa hvad här ofvan blifvit om inskrifning till specialvapen föreskrifvet.

Inskrifningsrevisionens beslut öfverlemnas till Konungens Befallningshafvande för att genom dess försorg vederbörande kungöras.

§ 23.

Ej må i inskrifningsrevisionens beslut ändring sökas.

Inskrifnings-
revisionens
beslut må ej
öfverklagas.

Art. V.

Om de värnpligtiges tjenstskyldighet i beväringen.

§ 24.

Värnpliktig är skyldig att tjenstgöra vid det vapen, i hvilket han inskrifves.

Tjenstskyldighet vid
bestämt
vapen.

§ 25.

1. I flottan inskrifvas:
 - a) å sjömanshus inskrifne värnpligtige, samt
 - b) lotsar och lotslärlingar.
2. Dessutom skola till det antal, som Konungen pröfvar erforderligt, i flottan inskrifvas andra yrkesmän, som anses vara för flottan behöflige.
3. Alle värnpligtige, som icke blifvit inskrifne i flottan, äro underkastade inskrifning i hären.

Värnpligtigs
inskrifning
i flottan.

Värnpligtigs
hänvisning
till hären.

§ 26.

Värnpligtige uttagas ur inskrifningsområden, på sätt §§ 19 och 22 bestämma, till rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna, trängen och flottan, hvarefter öfrige värnpligtige tilldelas fotfolket.

Uttagning
till olika
vapen.

§ 27.

1. Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid i fyratiotvå dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan under det första året, men vid fotfolket och trängen under två år med tjugusju dagar under det första året och femton dagar under det derpå följande.
2. Från all öfning i fredstid befrias:
 - a) lotsar och lotslärlingar,

Värnpligtigs
utbildnings-
tid.

b) värnpliktig, som styrker, att han vid ingången af det år, då han fyller tjuguet år, varit vid sjömanshus inskrifven minst fyra år och deraf under minst tolf månader haft anställning i utrikes sjöfart; med skyldighet likväl att för åtnjutandet af sådan befrielse tillhöra flottans reserv under hela sin värnpligtstid och derutöfver till och med det kalenderår, under hvilket han fyller fyratio år.

§ 28.

Uppbåd till
tjenstgöring 1. Då rikets försvar det kräfvor, må Konungen efter Statsrådets hörande till tjenstgöring inkalla beväringen eller de större eller mindre delar deraf, som finnas behöfliga.

2. Utom de förenade rikenas gränser må beväringen vid hären användas endast till rikets försvar, och efter det att Statsrådet blifvit hört samt riksdagskallelse utfärdats.

§ 29.

Sättet för in-
kallelse till
tjenstgöring. Värnpliktig inkallas till tjenstgöring af vederbörande befäl antingen genom kungörelse, som minst två gånger uppläses i kyrkorna och införes i en eller flere af ortens tidningar, eller genom omedelbar order.

§ 30.

Tjensteför-
rättning. Värnpliktig vare skyldig att, då han är inkallad till tjenstgöring, verkställa den tjensteförrättning, honom af vederbörande befälhafvare anvisas; dock att personer med särskild yrkeskunskap företrädesvis användas i de förrättningar, der denna deras yrkeskunskap kan vara påkallad.

§ 31.

När värn-
pliktig lyder
under krigs-
lag. Till tjenstgöring inkallad värnpliktig är underkastad de i krigslag gifna bestämmelser, såväl under all tjenstgöring och under marscher, då han står under militärbefäl, som ock i fråga om åtlydnad af påbud, hvarigenom han vid utbrott af eller fara för krig inkallas till tjenstgöring.

§ 32.

Mönstrings-
skyldighet
för icke in-
kallade. De till beväringen hörande värnpliktige, som icke under årets lopp varit inkallade till tjenstgöring, skola undergå mönstring kompanivis eller,

då kompaniömrådet vidsträckt till föranleder, socknevis; dock äro de å sjömanshus inskrifne från inställelse vid dylik mönstring befriade, så ock öfrige värnpligtige, hvilka till befälet aflemna tillförlitlig uppgift om sin bostad.

§ 33.

1. För värnpliktig, som tillhör beväringen, gäller:

a) att han under hela sin tjänstetid tillhör det vapen, vid hvilket han fått sin första utbildning;

b) att den, som blifvit inskrifven i hären, skall, då han till annat inskrifningsområde afflyttar, tillhöra den truppafdelning, som erhåller sine värnpligtige från det område, i hvilket han inflyttar, hvaremot värnpliktig vid flottan tillhör, derest han är å sjömanshus inskrifven, den flottans station, som erhåller värnpligtige från det sjömanshus, der han senast inskrifvits, men i annat fall den station, som är närmast belägen till det inskrifningsområde, i hvilket han är bosatt;

c) att, om han icke är till tjänstgöring inkallad, när landstormen inom hans ort uppådas, han är pliktig utgå med densamma och då har lika skyldighet med landstormsman.

2. För den i hären inskrifne värnpligtige, som tillhör beväringen, gäller dessutom:

a) att, om han vill för längre tid än två månader vistas utom kompaniömrådet, anmälan derom skall före afresan göras hos vederbörande kompanibefäl;

b) att, vid afflyttning till annat kompaniömråde för att der mantalskrifvas, han är pliktig derom göra anmälan såväl före afflyttningen hos det kompanibefäl, hvarunder han förut stått, som ock, inom en månad efter ankomsten till den nya boningsorten, hos närmaste befäl vid det kompani, inom hvars område han inflyttat.

3. Den, hvilken enligt § 27 mom. 2 tillhör flottans reserv, så ock annan värnpliktig vid flottan, som är inskrifven å sjömanshus, är skyldig att, då han flyttar från ett sjömanshus till annat, derom göra anmälan hos kompanibefälet vid så väl det ena som det andra af de kompaniömråden, inom hvilka dessa sjömanshus äro belägna, men, derest han upphör att vara vid sjömanshus inskrifven, skall dylik anmälan göras, dels hos kompanibefälet vid det kompaniömråde, inom hvilket det sjömanshus är beläget, der han senast varit inskrifven, dels hos befälet vid det kompani, inom hvars område han är bosatt, börande sålunda föreskrifna anmälningar ske senast en månad efter det ombyte af eller afgång från sjömanshus egt rum.

Värnpliktig vid flottan, hvilken icke är vid sjömanshus inskrifven, vare

underkastad de i mom. 2 gifna bestämmelser rörande anmälan vid tillfällig vistelse utom kompaniområdet eller vid afflyttning.

4. De i mom. 2 och 3 af denna paragraf omförmälda anmälningar må af den värnpligtige göras antingen omedelbart eller ock genom vederbörande presterskap eller sjömanshusdirektion.

§ 34.

Värnpliktig, som tillhört härens eller flottans stam. Den, som innehaft anställning vid härens eller flottans stam under minst två år, anses hafva fullgjort sin beväringsofning, men skall efter erhållet afsked tillhöra beväringen till och med det kalenderår, under hvilket han fyller trettio två år.

Art. VI.

Om de värnpligtiges underhåll och förmåner i beväringen.

§ 35.

Förmåner under marsch. 1. Under marsch till och från mötesplatsen erhåller värnpliktig marschaflöning enligt särskilda bestämmelser.

Förmåner under öfrig tjenstgöring. 2. Under öfrig tjenstgöring erhåller värnpliktig underhåll, sjukvård, beklädnad, utredningspersedlar och annan erforderlig utrustning samt dessutom dagaflöning, likaledes enligt särskilda bestämmelser.

Pensionering. 3. Värnpliktig, som under tjenstgöring ådrager sig sådan skada, att hans arbetsförmåga derigenom i större eller mindre mån minskas, erhåller det understöd eller den pension, som författningarna rörande pensionering vid hären eller flottan bestämma.

Art. VII.

Om landstormen.

§ 36.

Landstormsmans tjenstgöringsskyldighet. Landstormen kan endast under krig och till hemortens försvar uppkallas efter derom af Konungen i Statsrådet fattadt beslut. Uppbådad landstormsman är underkastad i krigslag gifna bestämmelser.

§ 37.

Landstormen må icke föras utom eget och närmast tillgränsande inskrifningsområden. Landstormens
tjenstgöringsområde.

§ 38.

1. Befälhafvarne inom inskrifnings-, bataljons- och kompaniområdena äro under fredstid befälhafvare äfven för landstormen inom motsvarande områden. Befäl vid
landstormen.

2. Befälhafvare för afdelningsområdes landstorm förordnas af fördelningsgeneralen; och ega desse befälhafvare att utse behöfligt underbefäl.

3. Under krig förordnar Konungen befälhafvare för de större afdelningar af landstormen, som då kunna bildas.

§ 39.

Landstormsman är under tjenstgöring pliktig att sjelf förse sig med kläder och att, derest staten icke kan genast vid uppkallandet anskaffa föda, under tiden förse sig äfven med sådan, mot ersättning af soldatportion. Landstorms-
mans under-
håll och för-
måner.

Vapen, ammunition samt fälttecken, angifvande landstormsmanns egenskap af krigsman, tillhandahållas af staten.

Art. VIII.

Om påföljd för åsidosättande af denna lags föreskrifter och om laga förfall.

§ 40.

Värnpliktig, som utan laga förfall underlåter fullgöra hvad honom enligt § 33 mom. 2 och mom. 3 åligger, böte för hvarje gång fem kronor. Underlåten
anmälan om
flyttning.

§ 41.

1. Värnpliktig, som förfallolöst uteblifver från den i § 13 omförmälda inskrifningsförrättning, böte första gången tio kronor, och för hvarje gång, Uteblifvande
från inskrif-
ning.

han ånyo dermed beträdes, tjugu kronor, samt vare dessutom i hvarje fall underkastad äfventyr att blifva hemtad på egen bekostnad.

Försummelse
att aflemna
prestbetyg. 2. Värnpliktig, som på grund af § 15 inställer sig vid inskrifningsförrättning å annan ort, än der han är mantalsskrifven, men dervid försummar aflemna prestbetyg, samt till följd deraf icke kan emottagas, anses lika med den, som icke inställt sig till inskrifningsförrättning.

3. Uraktlåter värnpliktig, som blifvit i föreskrifven ordning inkallad till tjänstgöring, utan laga förfall att sig inställa, och är han icke jemlikt § 31 att härför anse efter krigslag, böte dubbelt mot hvad i mom. 1 sägs och vare jemväl underkastad der stadgadt hemtningsäfventyr.

§ 42.

Försummad
inställelse till
mönstring. Värnpliktig, som bort inställa sig till sådan mönstring, som i § 32 omnämnes, men utan laga förfall uteblifvit, böte hvarje gång fem kronor.

§ 43.

Laga förfall. 1. Såsom laga förfall för uteblifvande från inskrifning eller tjänstgöring eller för annan uraktlåtenhet att fullgöra denna lags bestämmelser anses, om man är sjuk, om man är i Konungens och rikets tjänst uppbådad eller faren eller om man sitter i häkte; vederbörande dock obetaget att, då andra än nu sagda förfall förebaras, pröfva, om de äro af den vigt, att de må gälla såsom ursäkt.

2. För vid sjömanshus inskrifven värnpliktig skall under krigstid dessutom såsom laga förfall för inställelse till tjänstgöring räknas att vara på utrikes sjöresa stadd; inträdande dock tjänstskyldigheten, så snart den värnpligtige anländer till svensk hamn eller sammanträffar med svenskt örlogsfartyg.

§ 44.

Intyg om
sjukdom. Sjukdom skall, för att såsom laga förfall anses, styrkas med behörig läkares intyg, hvilket den värnpligtige är skyldig sjelf anskaffa. Kan han ej skaffa läkarebetyg, vare honom tillåtet att styrka förfallet med intyg af prest i församlingen eller af ordförande i kommunalstämman eller ordförande eller ledamot i kommunalnämnden.

Art. IX.

Om åtal, så ock om påförande, indrifning och användning af böter enligt denna lag.

§ 45.

Förseelser mot lagbuden i § 33 mom. 2 och mom. 3 åtalas af allmän åtal. åklagare vid laga domstol.

§ 46.

1. Å böter, som jemlikt §§ 41 och 42 anses böra påföras värnpligtige, hvilka från inskrifningsförrättning, mönstring eller vapenöfning uteblifvit utan att hafva anmält och med sådant intyg, som i § 44 sägs, styrkt sjukdomsförfall, skola förteckningar länsvis uppgöras och till Konungens Befallningshafvande ofördröjligen insändas. Uppgörande och insändande af bötesförteckning åligger vid inskrifningsförrättning den af Konungens Befallningshafvande förordnade ledamot, som öfver inskrifningsnämndens beslut förer protokoll, vid mönstring den officer, som förrättat mönstringen, och vid vapenöfnings slut vederbörande chefsembete; skolande inskrifningsnämnden, innan den lemnar förrättningsstället, granska och underteckna den af protokollsföranden uppgjorda bötesförteckning. Böters påförande.

2. Särskilda utdrag af de enligt mom. 1 inkommande förteckningar skola till vederbörande kronofogdar och magistrater öfversändas försedda med Konungens Befallningshafvandes resolution, att de i utdragen upptagna böter må hos de värnpligtige omedelbarligen uttagas, derest de icke deremot något invända, men att, derest de vilja för uteblifvandet styrka laga förfall eller eljest åberopa någon omständighet, som kan leda till deras frikännande från bötesansvar, i hvilken händelse de ega undfå skriftlig del af resolutionen i hvad dem rörer, de skola inom trettio dagar derefter till vederbörande kronofogde eller magistrat ingifva de bevis, som till styrkande af deras mot böternas indrifvande gjorda invändningar åberopas, vid påföljd för uraktlåtenhet deraf, att böterna utan hinder af samma invändningar må i laga ordning uttagas. Inkommande bevis skola ofördröjligen till Konungens Befallningshafvande insändas, hvarefter Konungens Befallningshafvande, efter pröfning af förekommande omständigheter, meddelar beslut i saken.

3. Atnöjes värnpliktig icke med Konungens Befallningshafvandes beslut, hvarigenom böter för uteblifvande från inskrifnings- eller mönstringsförrättning eller från vapenöfning blifvit honom slutligen påförda, eger han att inom trettio dagar efter erhållen del af beslutet till Konungens Befallningshafvande ingifva sina till Konungen ställda underdåniga besvär, hvilka derpå af Konungens Befallningshafvande jemte eget yttrande till Landtförsvars- eller Sjöförsvarsdepartementet insändas. Besvären må äfven till Konungens Befallningshafvande med posten insändas; och skall i sådant fall behörigen styrkas, att den klagande egenhändigt undertecknat besvärsskriften eller att densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt.

§ 47.

Böters förvandling. Böter enligt denna lag förvandlas, vid bristande tillgång till deras gäldande, enligt allmän strafflag.

§ 48.

Böters användning. De enligt denna lag inflytande böter skola under särskild titel i Kronans räkenskaper redovisas och ingå till den redan till förmån för beväringssamskapet bildade invalid- och pensionsfond, hvilken fonds ändamål skall vara att bereda understöd åt värnpliktige, som under tjenstgöring erhållit sådan skada, att de derigenom blifvit i större eller mindre mån oförmögne att sig med arbete försörja, samt för enkör och barn efter värnpliktige, som afidit i krig eller till följd af i krig ådragen sjukdom eller skada, dock utan att sådant för närvarande medför någon rubbning af den de värnpliktige i § 35 mom. 3 tillförsäkrade rätt till understöd.

§ 49.

Tidpunkten, från hvilken lagen skall tillämpas. Denna lag skall tillämpas från ingången af år 1887, från hvilken tid alltså ej mindre Kongl. kungörelsen angående den allmänna beväringen den 13 November 1860 med deri sedermera gjorda ändringar och tillägg, förutom stadgandena i nämnda kungörelses §§ 5 och 39, än äfven de af Konungen i afseende å den allmänna beväringens mönstringar och öfningsmöten särskildt meddelade bestämmelser, så vidt de strida mot innehållet af denna lag, skola upphöra att gälla.

§ 50.

De för denna lags tillämpning erforderliga närmare föreskrifter meddelas af Konungen. Närmare föreskrifter.

§ 51.

Denna lag må icke ändras eller upphävas utan Konungs och Riksdags sammanstående beslut. Ändring eller upphäfvande af lagen.

Öfvergående stadganden.

§ 52.

De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpligtiges öfningstid skola endast efter hand tillämpas, på det sätt att Öfnings-tiden.

vid rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt flottan

under hvartdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i trettiosex dagar och under år 1887 värnpligtige tillhörande andra årsklassen, med undantag af de å sjömanshus inskrifne, i femton dagar;

under hvartdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i trettioåtta dagar; och

under hvartdera af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i fyratio dagar;

hvar efter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft; samt

vid fotfolket och trängen

under hvartdera af åren 1887 och 1888 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjuguen dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

under hvartdera af åren 1889 och 1890 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugutre dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar; och

under hvartdera af åren 1891 och 1892 värnpligtige tillhörande första årsklassen öfvas i tjugufem dagar och värnpligtige tillhörande andra årsklassen i femton dagar;

hvar efter stadgandet i § 27 mom. 1 träder i kraft.

§ 53.

Gotlands in-
vånare. Denna lag har icke tillämpning å invånarne på Gotland, utan skola desse tills vidare på förut öfligt sätt fullgöra sina skyldigheter i afseende å, öns försvar.

§ 54.

Lappbefolk-
ningen. Af Konungen bestämmes, om och i hvad mån samt under hvilka vilkor befrielse från de i denna lag föreskrifna skyldigheter må kunna tills vidare medgifvas den nomadiserande lappbefolkningen.
